

3 Kasım 1990
Adapazarı Cezaevi

0000292

Sevgili Nabi,

25 Ekim tarihini taşıyan, Bilge'nin 29 Ekim günü Adapazarı'na get irip teslim ettiği mektubunu ancak dün alabildim. Senden mektup alabilmek çok güzel bir şey. Aslında bana bu kadar uzun zamandır niye yazamadığını tahmin edebiliyordum. Ama buna rağmen gene de "kırılmış, gücenmiş numarası" yaptım. Bu taktiğimin (!) başarılı olduğunu görüyorum. Eh, bu kadicik naz yapmak, bu nazın arasına böyle küçük hileler katmak benim biraz hakkım galiba! Şaka bir yana gerçekten çok sevindim. Seni bana yazmaya zorlamayı, böylece seni psik olojik baskı altına almayı, inan, hiç istemiyorum. Ama buna dehşetli ihtiyacım da var.

Övücü sözlerin beni çok duygulandırdı ve onurlandırdı. Senden ilk kez bir kişi hakkında böyle sözler duyuyorum. Bu kişinin ben olması mutlu etti beni. Seni hayal kırıklığına uğratmayacağımı sanıyorum. Kalp kalbe karşıdır sevgili dostum. Gerçek dostluklar her zaman karşılıklı olarak zenginleştiricidir, yaşamın anlamını derinleştiricidir. Sen benim yaşamıma çok şey kattın, senden çok şey öğrendim. Bunun hep böyle derinleşerek sürmesini istiyorum. Dostluklar kendiliğinden oluşmuyor, karşılıklı emek istiyor, değeri de buradan geliyor.

Evet, öte yandan da sana karşı hep eleştirici oldum, daha doğrusu olmaya çalıştım. Bu kolay bir iş değil, özellikle bizimki gibi bir partide. Bana bu cesareti sen verdin. Birlikte çalıştığım yoldaşlar arasında, benim eleştirilerimin ardında özel anlamlar aramayan, bu eleştirilere karşı kör savunmaya geçmeyen galiba bir tek sen oldun. Dostluğu, karşılıklı güveni pekiştiren en önemli etmenlerden birisinin de bu olduğunu düşünüyorum. Seninle ilişkimde iki şey beni çok rahatlatıyor. Birincisi, söylediklerimde hata yapmaktan korkmuyorum, çünkü bunun özel sonuçları olmayacağından eminim ve bu hatamı yüzüme açıkça söyleyeceğini, beni düzeltmek için içten çaba göstereceğini, beni anlayacağını biliyorum. İkincisi, seninle, hangi konuda olursa olsun, farklı düşünmekten ve varsa bu farklılığı açıkça ifade etmekten çekinmiyorum. Bugüne kadar olmadı ama, bu farklılık ne kadar derin ve temele ilişkin olursa olsun, bunun karşılıklı güven, sevgi ve saygı temelinde, yani emek temelinde yükselen dostluğumuzu etkilemeyeceğinden, hatta belki de derinleştireceğinden eminim.

İşte, bu mektubu da senin bana verdiğin bu güven ve cesaretle yazıyorum. Sevgili dostum, sıkı dur, başlıyorum!

Ahmet KARDAM
Tarafindan bagışlanmıştır
TÜSTAV

Önce, izin verirsen, yılbaşından (1990) bu yanaki gelişmeleri ana başlıklar halinde çok kısa özetlemek istiyorum:

1) Ocak 1990 ortalarında AT'nin Türkiye'yi hiç değilse kısa vadede kabul etmeye gönüllü olmadığı ortaya çıktı. Bu gelişmeyle birlikte, ANAP içindeki sözde "liberal" kanat gücünü yitirdi, bu partinin demagog, pazarlıkçı, şantajcı, 12 Eylülcü gerçek yüzü ~~xxxx~~ sıyrılan peçenin altından tabak gibi ortaya çıktı. Demokrasi, insan hakları ve özgürlükler konusunda ANAP'ın yapacağı hiç bir şey yoktu. Bu konulardaki en ufak bir ilerleme bile ancak militan, radikal bir muhalefetin, mücadelenin ürünü olabilirdi. Aslında o güne kadar da hep öyle olmuştu.

2) TBKP'nin durumu tam bir felçti. Yalnızca iç çatışma ve bölünme açısından değil. Bir yandan sosyalist dünyadaki çöküntü, öte yandan programımızdaki ve politikamızdaki muğlaklıklar yüzünden de kötü durumdaydık. Siz döndükten sonraki dönemde parti yönetimi ANAP konusunda net, tutarlı bir politika geliştiremedi. Hatta, bu 12 Eylül partisi, Türkiye'nin yenilenmesinin, demokratikleşmesinin bir bileşeni olarak bile görüldü, gösterildi. (Bunu ilk kez söylemiyorum, İkinci Plenum'da PB'nun bu yorumlarına açıkça karşı çıktım. Kaldı ki, o dönemde parti yönetimi adına yazılıp çizilenler beyaz kağıt üzerinde duruyor.) Bu "Anap yorumu", sizin cezaevinden ve mahkeme önünde yaptığınız tahlillerle çelişki içindeydi. Sizin tutuklu olşunuz, mücadelede henüz fazla yol alamamış oluşumuz, ANAP konusunda konumumuzu netleştirmemizi zorlaştıran bir başka etmendi. İkincisi, "ulusal mutabakat"ın ne olduğu konusunda da netlik yoktu. Bu kavram, radikal ve militan bir mücadelenin sağlayacağı, Türkiye'yi değiştirme konusunda bir "mutabakat" olarak anlaşılamadı. Tersine, TBKP'nin yasallığının tanınması ve 141-142'nin şu ya da bu ölçüde güdükleştirilmesi (en iyi ihtimalle kaldırılması) konusunda bir "mutabakat"tan ibaret sanıldı. (Bu muğlaklıkların temel kaynağı teorimizde ve programımızdadır, bunu yazacağım bir yazıda göstermeye çalışacağım.)

3) Sizin tutukluluğunuzun uzaması, solumuzdan gelen ve tümüyle de temelsiz olmayan eleştirilerin baskısı altında, iç sorunlar ve program ve politikadaki bu muğlaklıklar partinin devrimci ruhunu, savaştan geleneklerini hızla törpülemeye başladı. Yönetimden kaynaklanan ek yanlışlıkları ayrıca saymıyorum.

4) AT kapılarının en azından kısa vadede kapanması, Avrupa'daki hızlı değişim, SSCB'de merkezi sistemin parçalanma belirtilerinin artması, Devletin ve ANAP'ın daha da gerici ve tehlikeli bir politikayı cesaretle denemesini getirdi. Avrupa'dan tümüyle kopmayan, ama esas olarak ABD destekli, SSCB'nin (özellikle Kafkas cumhuriyetleri-

Ahmet KARDAM
Tarafindan bagışlanmıştır
TÜSTAV

Ahmet KARDAM
Tarafindan bagışlanmiştir
TÜSTAV

nin) düşük kaliteli-geri teknoloji mamul ürün ihtiyacını karşılayan, Ortadoğudaki ABD çıkarlarını kollayan bir istikrar unsuru, Avrupa'nın en gerisi-Doğunun ve ortadoğunun en ilerisi bir ülke olma. Bu tabloda demokrasi, insan hakları ve özgürlükler konusunda yenilenmeyi dayatan hemen hiçbir etmen yoktu. Devlet-rejim, kendi kontrolü altında, kendi gerekli gördüğü kadar "yenileşecekti" ve bu yenilenme Tanzimat'tan bu yana olduğu gibi yalnızca ekonominin ihtiyaçlarıyla sınırlı tutulacaktı. Bu gerici hesap ve politika artık dış faktörlerden çok ancak iç faktörlere dayanılarak değiştirilebilirdi, yani ancak radikal bir mücadele ile. Ama biz bu tahlilleri yapabilecek, parti tabanını buna hazırlayabilecek, dışımızdaki güçlerle bu temelde yeni yakınlaşmalar sağlayabilecek durumda değildir. Moralimiz o kadar bozulmuştu ki, Merkez Yönetim denilen organdan sözde TİP'liler ayrıldıktan sonra bile parti yönetimi 141-142'nin kaldırılması istemini öne süremiyor, sizin ölüm orucunuzu desteklemekte eli titriyor, sizi bundan caydırmaya çalışıyordu.

5) İşte bu ortamda sizin ölüm orucunuz başladı. Partideki hava derhal değişti. O direnme ruhu, o devrimci gelenek kıpırdadı. Ardından kesin başarı: Tahliye! Özgürlüğünüz ve partinin yasallığı rejim tarafından verilmedi, mücadeleyle, hem de ölümü göze alan bir mücadeleyle sökülüp alındı. Tam da daha yılbaşında planlandığı gibi. Muazzam bir başarıydı; parti içinde de köklü bir dönüm noktası olabildi. Ama...

(Bu noktaya kadar yanılmıyorsam, hiç değilse ana noktalarda, aynı düşünüyoruz. Ama gene yanılmıyorsam, bu noktadan sonra biraz farklılaşıyoruz. Devam ediyorum...)

6)..Ama olmadı. Tekrar uzun uzun anlatmayacağım. Sargın'la sana yazdığım 6 Haziran tarihli mektuptaki görüşlerimi aynen koruyorum. (Benim ifademdeki eksiklikler yüzünden ortaya çıkmış olan yanlış anlaşılmayı ortadan kaldırmıştık, değil mi? O inançla devam ediyorum.) 4 Mayıs'tan 4 Haziran'a kadarki o bir aylık dönemi iyi değerlendiremedik. Bütün parti üyeleri, bütün dostlarımız, bütün kamuoyu, bütün basın gözü-kulağını bize dikmişti. Bizim verebildiğimiz mesaj, "bu hükümet manevra yapıyor, demagoji yapıyor, mücadeleye devam, bu oyunu bozacağız" mesajı değil, "mutlu son" mesajı oldu. O dönemdeki gazeteler, bizim yayınlarımız, herşey ortadadır. Çanakkale ve Bartın çözevlğinde başlayan açlık grevleri konusundaki tutumumuz da tahilsizlik ve kaçan bir fırsat oldu. Önemli olan o açlık grevinin sonuç alıcı olup olmadığı değildi. Benim tartıştığım nokta o değil. Önemli olan gözünü-kulağını özellikle siz ikinize dikmiş olan ve eğitilmeye-silkelenmeye çok hazır durumda olan parti örgütünün önümüzde uzanan mücadeleye hazırlanması idi. Tekrar

içe kapanmayı frenlemekte ortaya çıkmış o çok güzel fırsatı kullanabilmeydi. Yapamadık.

7) Ama kanımca bir hata daha yaptık: Sizin tahliyeniz ve yasal başvuru ile birlikte mücadelenin içeriğini değiştiren yeni bir döneme girdiğimizi göremedik.

-- 16 Kasım'da başlamış olan mücadele hedefine ulaşmıştı. Siz tahliye olmuştunuz ve TBKP yasal olarak kurulmuştu. Kapatma davasının sonuçlanmamış oluşu önemli değildi. Rejimin ve hükümetin sizi içerde tutma ve parti başvurusunu engelleme politikası yenilgiye uğratılmıştı. TBKP bütün dünya ve iç kamuoyunun vicdanında ve gözünde hedefine ulaşmıştı. Biz bunu göremedik. 16 Kasım 1987'den beri ortaya koyduğumuz hedefi hiç değiştirmeden yineledik: TBKP'nin yasallığı ve 141-142'nin kalkması. Her iki noktada da nihai hedefe varılması, ancak bu hedefin genişletilmesi ve parti demokrasi mücadelesi yelpazesinin oluşturduğu en geniş hedefler için radikal bir mücadeleye hazırlanmasına bağlıydı.

-- Ama bizim tersimize, aldığı bu yenilgiyle birlikte rejim ve hükümet kendi hedefini değiştirme ustalığını gösterdi. TBKP'nin yasallığını tanıyacak, ama 141-142'yi koruyacak ve bu iki maddeden aldığı güçle hem Türk hem Kürt halkı üzerindeki baskısını mümkünse artırarak sürdürecekti. Bu kendisine iki kapıyı aralık bırakıyordu. Birincisi, güç dengesi elverirse TBKP'nin anayasa mahkemesi kararıyla kapatılması (bu kapı hâlâ açık); ikincisi, eğer bu olmazsa, "hem TBKP, hem 141-142 - ikisi bir arada" formülü. Bu ikinci olasılık bizi soldan tümüyle soyutlama ve düzen partisi haline getirme olanağını ~~xxxx~~ veriyor hükümete.

8) Biz ise, yeni bir döneme girdiğimizi yeterince fark edemeyerek tümüyle içimize kapandık. Bu kuşkusuz bir ölçüde kaçınılmazdı. Ama yalnızca bir ölçüde. Biz ise korkunç bir anaför olan bu nesnelliğe galiba farkında olmadan teslim olduk. Tahliye ve yasal başvuru zaferinin sarhoşluğu çabuk sona erdi. Bu ~~xxx~~ sürpriz değildi. Ama biz o zafer sarhoşluğunun yerine sorunları formüle eden, politika üreten, hedefler saptayan, üye ve örgütleri eğitmeye ve hazırlamaya yönelen bir çizgi koyamadık. Siz ikinizin ne olup bittiğini anlamaya olan doğal ihtiyacınız da bunda belirleyici oldu kuşkusuz. Bu ortamda, sonbahara yönelik neidüğü belirsiz beklentiler (çünkü neyi beklemeleri gerektiğini biz söyleyemedik) arttı.

9) Sonbahar artan savaş tehlikesiyle, Kürt halkı üzerinde sürekli tırmanan devlet terörüyle, idam cezası tehditleriyle, savaşa kar-

Ahmet KARDAM
Taraftan başlanmıştır
TÜSTAV

şı çıkanların tutuklanmalarıyla, 141-142'nin kaldırılmayacağına dair meydan okuyucu resmi açıklamalarla, faşistlere ve mafyaya örtülü af-la, vb., vb. başladı. TBKP ise bunları yalnızca seyretmekle yetinebildi. Hatta, kendi aldığı "demokrasi kampanyası" kararını uygulama gücünü bile kendinde bulamadı, bulamıyor. Bulamaz, çünkü gözünü dışa dönük demokrasi mücadelesi yerine, oturduğu yerden anayasa mahkemesinin kararını bekleyen, sırtını kendi dışındakilerin özgürlük ve yaşam savaşına çevirerek içine kapanmış, dahası bu durumunun farkında olmayıp anayasa mahkemesinin kararını beklemekle demokrasi mücadelesi verdiğini sanan bir parti, doğal olarak kendi özgürlüğüne de sahip çıkamaz, kendisini bekleyen tehlikeleri, önüne kazılmış tuzakları göremez.

Sevgili Nabi,

Hem uluslararası planda hem kendi özgülümüzde olağanüstü ağır bir kriz yaşıyoruz. Ben hem bizim, hem genel olarak sol'un bu krizi öyle kısa zamanda atlatabileceğini hiç sanmıyorum. Kendimizi teorik olarak yenileme çabalarımız çok önemli. Ama bu çabaların meyvaları ancak oldukça uzun bir dönemde toplanabilir. Bu konuda hiç hayalci değilim. Diğer KP'lerden ve dışımızdaki sol'dan farklı olarak, özellikle ~~ixix~~ senin Sargın'la birlikte verdiğiniz mücadele sayesinde çok önemli bir olanağa sahiptik. Hala da bu olanağı bir ölçüde elimizde tutuyoruz. Ama şimdi yalnız nesnel nedenler yüzünden değil, kendi yaptığımız hatalar yüzünden de bu olanağın erimekte olduğunu görmek beni çok, ama çok üzüyor. Çok kayıp verdik. Daha da vereceğiz. Aslında biz bu mücadeleyi kısa vadede çoktan kaybetmiş durumdayız. Ama önemli olan sol olarak, komünistler olarak şimdilik yenik düşmüş olmak değil. Yenilmek var, yenilmek var. Savaşı yarın kazanacak olanlar, düştükleri yerden büyük bir onurla ve güçle doğrulacak olanlar, kadere boyun eğerek değil, dövüşerek yenilenler olacak. Amacım romantik laflarla ukalalık etmek değil. Siz döndükten sonraki iki yılın bana ~~xxx~~ öğrettiğini sandığım şeylerden kısaca söz etmek istiyorum.

Herşeye rağmen insanlarla konuşmak lazım, diyorsun. Eh, bu kardarcığına katılmamak mümkün değil. Ama bu, olağanüstü aldatıcı, insanda umutlar yaratan, fakat aslında insanı yiyip bitiren korkunç bir anaför. Kafasındaki asılsız sosyalizm hayali, büyük parti miti yıkılan insanların çoğu, konuştuklarında çok makul, çok akli başında şeyler söylerler. Hatta durumu senden çok daha gerçekçi, eleştirel ve öz eleştirel bir mantıkla ele alır. Konuşurken samimidir de. Ama aslında çoktan kopmuştur. Kendisini ve karşısındakini aldatmakla meşgüldür. Sonuçta hiç bir şey çıkmaz. Ne yapsarsan yap harekete geçi-

Ahmet KARDAM
Taraftından bağışlanmıştır
TÜSTAV

remezsın. Ne kendisine ne sana güveni kalmıştır, sadece varmış gibi davranır. Biraz sıkıştırdın mı da saldırır. Belki sonunda kazanılacaktır. Belki kendisine ve yoldaşlarına tekrar güven duyacaktır, ama bunun yolu böyle özel konuşmalardan geçmez çoğu kez. Bunlar yalnızca zaman kaybıdır. Bu arada insanın etrafı bir takım şakşakçılarla dolar. Ya çok pembe, ya da çok karamsar tablolar çizerler. Birşey yapmaya niyetli gibi görünürler. Yapacak güçte olduklarını da ima ederler. Senden destek isterler. Bu desteği aldıklarında ya da aldıklarını sandıklarında ya da kendilerini bu desteğe sahipmiş gibi gösterdiklerinde, seninle örgüt ve üyeler arasında aşılmaz bir duvar oluştururlar. Gerçekten savaşmak isteyenlerin, bunun olanaklarını yakalamaya çalışanların son umutlarını da yok ederler. Sonunda durum farkına varırsın. Bu şakşakçıların umutsuzluğa sürüklediği sağlıklı unsurlara kendin ulaşırsın, elbet eğer vakit bulabiliyorsan. Ama artık sana da güvenleri kalmamıştır, ya da senin de durumu değiştiremeyeceğine inanmışlardır. Sonuç: Kaçınılmaz kayıp diyelim 100 olacakken 200 olur. Ve bu kayıplar geometrik bir artışla tırmanır. İnsanlar, tıpkı senin dediğin gibi, bırakıp gitmezler de. Tribüne çıkıp seyretmeye başlarlar. Bu çok zevklidir de. Çünkü, sahada sayıları sürekli azalan oyuncuların umutsuz çarpınışları onları sürekli haklı çıkarmaktadır. Bunu yüksek sesle, ama kuşkusuz büyük bir üzüntüyle de söylerler. Etkili de olurlar. Çünkü yalan söylemezler, olmayan şeyleri varmış gibi göstermezler, herkesin gördüğü gerçeği çok daha önce görmüş olmanın "üstünlüğü" ile, çok inandırıcı ve çarpıcı konuşurlar. Genellikle ilk çekilenler deneyimli, eski, şu ya da bu oranda saygınlığı olan insanlar olur. Onların yerini yeniler alır. Ama eskilerin olmadığı, oynamadığı, ve ne için olmadıkları ve oynamadıklarının bilinmediği bu koşullarda yeniler hiç bir saygınlığa sahip olamazlar. Otoritelerini kendi çalışmalarından değil, sana dayanarak kurmaya yönelirler. Bu ise seni yıpratır.

İşte, kanımca, bu nesnel tuzaga düşmemek lazım. Her akli başında devrimci insan için, liderin durumunda hiçbir değişiklik yaratamayan özel konuşmaları, tribüne tırmanmış insanlar önündeki umutsuz çarpınışları kadar moral bozucu bir şey olamaz. Bana kalırsa, kayıpları azaltmanın yolu daha başkadır:

1) Partinin varlık nedenine uygun düşen radikal politikalar üretmek, yapılan politik tahlillere uygun düşen ve örgütlerin kendi pratik çalışmalarlarıyla yaşama geçirebilecekleri kararlar almak. Alınan kararı mutlaka yaşama geçirmek, geçmediyse nedenlerini açık yüreklilikle kamuoyu önünde irdelemek. (Dikkat ediyorum, bunu yapmaktan özellikle kaçınıyoruz. Neden?)

2) Açıklık, parti içi demokrasi, çok seslilik, vb. gibi parlak gerekçelerle süslenmiş, ama aslında hazırlanmamış, plonlanmamış, sonuçsuzluğa mahkum, yönetimi yıpratmayı amaçlayanların ekmeğine yağ sürücü, insanları büsbütün umutsuzluğa sürükleyecek toplantıları her ne pahasına olursa olsun yapmamak. 22 Eylül'deki gibi örneğin. Yurt dışında bizi böyle toplantılar mahvetti. Zülfü ile Erdal pek düşkünlürler böyle toplantılara her nedense. Anladığım kadarıyla bu düşkünlükleri sürüyor, ~~ya~~ ders almış olsalardı, karşı çıkarlardı o toplantıya.

3) Partinin önüne, gerçekleşmesinde parti örgütlerinin ve tabanın yapacak hiç bir şeyleri olmayan hedefleri asla koymamak. Anayasa mahkemesinde görülen davanın sonucu gibi. Parti yönetimi bir yanda örgütleri demokrasi için aktif mücadeleye süremiyor, ama öte yanda sürkeli anayasa mahkemesindeki davanın sonucunun öneminden söz ediyor. Parti örgütü, üyesi ne yapsın? Kendisinden istenen ne? ~~Büyük~~ Parti örgütlerinin ve üyelerinin yönetimin kahramanca mücadelesini seyretmekten başka yapacak bir şey bulamadıkları böylesi hedefler, yurt dışındaki çalışmada bizi yıkan bir başka etmen oldular.

4) Partinin üst düzeyde sorumluluk taşıyan yöneticilerinin (PB veya MYK gibi), "bence, kanımca" diye başlayan, yenilik, açıklık, demokrasi vb. adına "ilginç tahliller" yapmalarına izin verilmemeli. Parti örgütü ve üyeler, falanca yöneticinin o ilginç görüşlerine değil, parti yönetiminin görüşlerine ihtiyaç duyarlar. "Bence..." diye başlayan her konuşma ve yazı, dolaylı olarak "yönetim olarak biz de ne yaptığımızı bilmiyoruz" demekten başka bir mesaj vermez. Bunun da acısını çok çektik. Yenilenme fikrine bundan daha ağır darbe indiren, parti yönetimini bundan daha çabuk yıpratana bir şey az bulunur.

5) Yönetimin politika üretmediği, örgütlerin önüne somut, radikal mücadele hedefleri koyamadığı, yani üyelerin bir avuç yöneticinin hedefi belirsiz umutsuz çirpinişini seyretmekten başka bir şey yapamadığı koşullarda, parti içi sorunların "yenilenmeyle" aşılabileceğini, "eski kafayı değiştirmek gerektiğini", vb. tekrarlayıp durmaktan mutlaka vaz geçmek gerekir. Tezler ve bunların tartışılması elbet çok önemli. Uzun vadede her şey aslında buna bağlı. Ama parti bir bütün olarak hiç bir zaman uzun vadeyi yaşamaz, bugünü yaşar. Yenilenmeyi, Tezleri, vb. parti örgütünün önüne bunlar sanki kendi başına politik mücadele hedefiymiş gibi koymak, aslında, "bakın biz şimdi size ne kadar önemli yeni şeyler söyleyeceğiz, kurtulmak istiyorsanız işte bunları tartışın" demektir. Oysa partinin yüzde 80'i, 90'ı bu tezleri tartışabilecek durumda bile değildir. Bu çok doğal. Parti çoğunluğunun istese ~~bu~~ bile tartışmasına katılamayacağı, doğru-

luklarını ancak pratik mücadele içinde oynayabileceği fikirleri, tez tartışmalarını "politik hedef" yerine geçirmek, yenilenme fikrine verilebilecek bir başka büyük zarardır. Ayrıca umutsuzluğu, güveni hızla törpüler. Yurt dışında bunu da yaşadık.

Hiç istemediğim halde akıl öğretir bir ton taşıyan bu sözlerimi umarım yanlış anlamıyorsunuzdur. Düşüncelerimi paylaşıyorum, sohbet ediyorum. Söylemek istediğim şu: Bu dayanılmaz fırtınaya rağmen hala ayakta kalan devrimci parti üyesi, kendisiyle özel olarak görüşülmesini, kendisine haklısın, vb. denmesini değil, başka şey görmek, duymak ister. Ne yaptığını bilen, kişilerle ayrı ayrı konuşan değil, parti basını aracılığıyla herkesle konuşan, politika üreten, militan, kararlı, eleştirci ve özeleştirici, yanlışlıkların üstüne üstüne kararlılıkla yürüyen, ne yaptığını ettiği parti kamuoyunca izlenebilen ve denetlenebilen yönetim görmek ister. Korkarım işte biz, şimdi hızla bu kadroyu yitirmekteyiz. İşin acısı, kavga içinde değil, hiç dövüşmeden, durduğumuz yerde yitiriyoruz. Şu son dönemde beni en çok üzen şey ne oldu biliyor musun? Adımlar'ı tez tartışmalarının aracı haline getirip, parti içi haberleri, vb. o dört sayfadan ibaret, olağanüstü çirkin ve saygısız, "Bülten" denen fotokopinin içine hapsedme kararınız... Bu karar, partideki mevcut durumu düzeltmeme kararıdır. Partiyi tez tartışmalarının içine boğma kararıdır. Yoksa sakın basınla da ilişkiyi bu kağıt parçasıyla mı kuruyorsunuz? Eğer öyleyse, bu intihar etmekle aynı şeydir. Ben ise GYK'ya tam tersini önermiştim. Ankara'dayken parti lideri olarak yayın organıyla senin aranda nasıl bir ilişki olması gerektiği konusundaki düşünce ve önerimi hatırlıyor musun? O zaman da söylediklerimi kuşkuyla dinlemiştin. Ne demek istediğimi anlatamamış olmak, seni ikna edememek üzücü. Genel olarak tüm basın, şu koşullarda ise parti basını her zaman her şeydir! Bu konuda başarılı olamadan hiç bir şeyde başarılı olunamaz, hele günümüzde... Ve sen, basını kullanmakta ne büyük ustalık göstermiş bir insansın. Senden bu konuda ne kadar çok şey öğrendim. Ama tersliğe bak, şimdi bunu sana anlatmak bana düşüyor.

Partinin içinde bulunduğu durumu, kısaca da olsa, benim de katıldığım bir özetlemesini yapmışsın. Ama sen bu tablodan "güç toplamış bir parti", "iyi ve umut verici bir durum" sonucu çıkartıyorsun. Oysa anlattıklarından bu sonuç çıkmıyor. Bu nasıl oluyor, hiç anlamıyorum. Benim anlayıp anlamamam önemli değil; görebildiğim kadarıyla GYK üyeleri de dahil kimse ~~hiç bir şey~~ hiç bir şey anlamıyor. Gelip gidenlere soruyorum: "Durum nedir? Nasıl görüyorsun?" Aldığım yanıt: "Sargın ve Kutlu'nun tahliyesinden önce nasıl idiye gene öyle, üstelik daha kötü, çünkü şimdi onlar da özgür, ama değişen bir şey yok!" Eğer gerçek durum bu değilse niye olmadığını, aslında ne olduğunu

--bana değil, parti üyelerine ve sol kamuoyuna-- anlatabilmelisiniz. Bu ise özel konuşmalarla olmaz. Parti basınıyla, kitlesel iletişim araçlarından yararlanmayla, ve, daha önemlisi, radikal bir mücadele çizgisiyle ve eylemle olur.

"Ama nesnel durum..." Bu "nesnel" sözcüğünü duymaya hiç tahammülüm kalmadı. Cezaevindeki insan bu nesnel durumu elbette tam olarak bilemez. Ama senin de belirttiğin gibi, bu "nesnelliği" hiç yaşamamış da değilim. Benim itirazım nesnel duruma değil, bu nesneyi değiştirmek için bizim yaptıklarımıza, daha doğrusu yapmadıklarımıza. Nesnelliğe teslim mi olacağız, yoksa onu değiştirecek miyiz? Ve değiştirmek için ne yapıyoruz, ne yapmalıyız? Sorun burada. Diyeceksin ki, tersini söyleyen mi var? Hayır, belki yok, ama ben eğer "parti basını" denebilecekse işte o basından ve senin daha önceki ve son mektuplarından hep "mevcut koşullarda ancak bu kadarı yapılabilir, daha iyisi mümkün değil" mesajını alıyorum. Eleştiri hep partinin "nesnel" durumuna ve dış koşullara yöneliyor, özeleştirel bir tutum yok. Bu beni çok kaygılandırıyor. Gözümün önüne hep, çılgın bir tempoyla işe boğulmuş, etrafı yalnızca bazı şakşakçılarla ve mızızlananlarla çevrilmiş, gerçek duruma soğukkanlı bakışı kısmen de olsa yitirmiş, ne yaptığını ne ettiğini kimsenin bilmediği ve anlamadığı bir parti yönetimi geliyor. İşin kötüsü, kendimi ne kadar zorlarsam zorlayayım, seni bu tablonun dışında göremiyorum. (Nabi, üzerine yazdığım bu kağıtlar, bu kalem, bu daktilo bana ihanet ediyor. Beynimi ve daha çok da yüreğimi tam yansıtmıyorlar. Gözlerimiz birbirini görmüyor. Oysa gerçek yansıtıcı onlardır hep, kuru sözcükler değil. Gözlerimi görmeye çalış.)

Sevgili dostum, muhalefete geç! Bana kalırsa, partinin gerçek bir kurucu muhalefete ihtiyacı var. Bu muhalefeti ancak sen ve Sargın yapabilirsiniz. Muhalefet derken, şu ya da bu kişilere karşı muhalefeti kastetmiyorum elbet. Partideki nesnel akıntıya, ana akıntıya karşı dur. Bu parti devrimci bir parti, Türkiye'yi değiştirmeye soyunmuş bir parti değildir, olmadı, yapamadık. Eğer müdahale edilmezse ister TBKP diyelim, ister Birlik Partisi diyelim, her ikisi de kongreleriyle ölü doğacaklar ve en iyi ihtimalle sol düzen partisi olacaklar. Türkiye'nin böyle bir partiye ihtiyacı yok. Partideki mevcut durumun değil, eksikliklerin, yönetimden kaynaklanan eksikliklerin, yeterince devrimci olamayışımıza neden olan eksikliklerin, üç yıl önce attığımız adımı, poliste ve cezaevinde verdiğiniz savaşımı kararlıkla sürdüremeyişimize neden olan eksikliklerin sözcüsü ol. Bu söylediklerim Sargın için de geçerli.

Ama o zaman bir avuç kalmaz mıyız? Evet, belki. Ama şimdi kaç

avuçuz? Çoğalıyor muyuz, azalıyor muyuz? Yarın, bugünden bir avuç kalmayı göze alanların, radikal olma cesaretini gösterenlerin olacaktır, yoksa çok olma endişesiyle, ne pahasına olursa olsun sırtında umutsuzca canlı cenaze taşımaya çalışanların değil. Zaten ayak direyenlerle, çoktan cenaze olmuşlarla yürüyerek çağalamayız ki. Bütün mesele de burada. Partinin diri güçleri, sayılarının hiç de az olmadığına inandığım devrimci üyelerimiz, bu devrimci, radikal sesi duyacaklar ve yanıt vereceklerdir, tıpkı sizin ölüm orucunuzda olduğu gibi. Yoksa korkarım onları da yitireceğiz.

Parti içinde hızla şöyle bir ruh halinin kendiliğinden geliştiğini sanıyorum: TBKP anayasa mahkemesinde bir aklansa hedefe varmış olacağız. Zaten partiyi de feshedip birlik partisine gideceğiz. Düzenin (devletin) kabul ettiği bu parti, diğer düzen partileriyle mutabakat arayışı içinde Türkiye'yi adım adım demokratikleştirmeye, demokratik kazanımları (bu kazanımlar neyse?) genişletmeye çalışacak. Köklü dönüşümler, politik devrim, vb. zaten söz konusu değil. Marksizm de, leninizm de iflas etti. Aslında kim devrimi yanlıştı, en azından zamansızdı. İkinci Enternasyonal, Kautsky bir çok bakımdan haklıydılar. Risksiz, kesintisiz, istikrarlı bir gelişmeye dayalı evrim. Dünya değişiyor mu? Değişiyor. Türkiye de buna ayak uydurmak zorunda, vb., vb.... Biliyorum, biraz abarttım. Ama ne zararı var? Eğer müdahabe etmezsek tüm partiyi teslim alacak ana akıntı budur. Bu kendiliğinden bir akıntı. Dünyayı bugünden değiştirmeyi aklının ucundan dahi geçirmeyen, her radikal görüşü solculukla suçlayan, yaşamının, kurduğu düzenin bozulmasından korktuğu kadar hiçbir şeyden korkmayan, ama devrimciliği de bırakmayı kendine yediremeyen kendiliğinden bir konformist eğilim... Bu akıntının önüne geçmeye çalışmazsak, bununla birlikte nereye varırız? Varmasına elbet bir yere varırız da, ben işte o yerde olmak istemiyorum. Ne kongre süreci, ne tez tartışması, ne anayasa mahkemesi kararını bekleyiş bu eğilimin gelişmesine set çekebilir. Bunun için bilinçli politika gerekir. Herkesin anlayacağı, ne yapması gerektiğini görebileceği, hedefleri net bir politika.

Eğer anayasa mahkemesi partiyi kapatırsa ne olacak? Sen pek ihtimal vermiyorsun. Belki bildiğin şeyler de var. Sezgilerime dayanarak ben de ihtimal vermiyorum. Ama gene de kapatabilir, değil mi? O zaman ne olacak? Bu parti ve demokrasi güçleri ayağa kalkabilecek mi? Kimden destek isteyebileceğiz? Avrupadan mı? 1988 ve 89'un üstünden çok sular aktı, artık mümkün değil. Korkarım büyük bir moral çöküntüsü ve panik olacak. Çil yavrusu gibi dağılırsak hiç şaşmam. Umarım yanılıyorumdur. Tüm demokrasi güçleri için ağır bir darbe

olacak. Ve bunun faturası da bize kesilecek. Anayasa mahkemesi ya bizi aklarsa?... Eğer önümüzdeki şu kısa zamanda radikal bir varlık gösteremezsek, bu aklama rejimin verdiği bir hediye olacak, hem de 141-142 xx yerinde dururken, Kürt halkı kıyımdan geçirilirken, vb. vb. O zaman bu büyük çapta bir Pirüs zaferi olacak. Ne diyeceğiz? Mücadele ettik, söke söke aldık, hedefimize ulaştık mı diyeceğiz? Kusura bakma, ben diyemeyeceğim. Mücadeleyi sürdürmek amacındaysak tersini, yani gerçeği söylememiz gerekir. Bu koşullarda yasallığını kesinleştiren bir parti, eğer gerçeği söylemezse, üyelerini bir daha kolay kolay bu rejime karşı mücadeleye, gerçek mücadeleye süremez.

Bu koşullarda bir değişiklik yaratmayı hedeflemeyen bir kongre süreci ve tez tartışmaları da beni endişelendiriyor. Mücadeleden, politik faaliyetten kopuk kix parti kongrelerinin, eleştiri ve öz-
eleştiriyi hiç içermeyen, mevcut durumu başarı gibi gösteren, sönük bir süreç olmasından korkuyorum. Aynı şekilde, mücadele zemini üzerine oturtulmamış, o nedenle de marksizmin ve leninizmin, ekim devriminin eleştirilmesinden, eskimişliğinden, vb. ibaret bir tez tartışması, teorik yenilenme mi demek olur, yoksa içi boş reform hayallerinin, sosyal demokrat eğilimlerin, liberalizmin teğviki mi olur? Çünkü dünyayı değiştirme felsefesine dayalı bir devrimci bakış açısı ancak mücadele içinde görece uzun bir süreçte edinilebilir; marksizmin eleştisi kendiliği den böyle bir felsefe doğurmaz. Bugünün dünyası, özellikle SSCB bunun çok güzel örnekleriyle dolu. Sağ olsun bizim yayıncılarım ve yazarlarımız parti basınında bugüne kadar bu konuda az şey yapmadılar. Salt SBKP söylüyor diye, en yavan liberal, sosyal demokrat görüşleri çarşaf çarşaf yayınladılar.

Bütün bu söylediklerimi, ayakları havadaş somut durumu hiç bilmeden edilmiş ukalaca akıl öğretiler gibi mi görüyorsun? Olabilir Nabi, ben ne düşünüyorsam onu söylüyorum. Rezervsiz konuşuyorum, seninle sohbet ediyorum, tıpkı senin gibi ben de seninle paylaşmak istiyorum. Yanlış düşünüyorsa olma ihtimalini, hatta ukalaca bir konuma düşmüş olmayı da göze alıyorum. Bu sözlerimle seni üzüyorsam, ben de üzülürüm. Ama seni üzmeyeceğim diye gerçek düşüncelerimi de saklayamam. Bu söylediklerim konusundaki yargın ne olursa olsun, hiç gücenmem. Söyleyeceklerini her zamanki gibi gene saygıyla karşılarım ve mutlaka dikkate alırım. Yanıldığımı görürsem, yanlışmışım derim. Bu söylediklerimi dikkatle okuyacağından, üzerinde düşüneceğinden, ve yargını öyle vereceğinden hiç kuşum yok.

Gördüğün gibi durumdan hiç hoşnut değilim. O kadar değilim ki, Bakırköy kongresine mesaj bile gönderemedim. GYK'nın 16 Kasım'daki toplantısına bu görüşlerimi iletmek geldi aklıma önce. Ama senin

mektubunu alınca vaz geçtim. Benim ne düşündüğümü söyleyerek aklımca ruhumu kurtarmamın hiç bir önemi ve anlamı yok. Önemli olan durumu değiştirebilmek. Bunu ben yapamam. Birincisi bu. İkincisi, ~~ikincisi~~ mücadeleleriyle Türkiyeyi değiştirmiş, partiyi değiştirmiş, beni ben yapmış iki insanın önünde, seninle Sargın'ın önünde ve size rağmen "devrimcilik" oyanayacak kadar terbiyesiz de değilim. Eğer partide değiştirilmesi gereken bir durum varsa bunu ancak siz yapabilirsiniz. İşte, bu mektubumla ben düşüncelerimi, kaygılarımı, önerilerimi iletiyorum. Yararlanacak bir tarafı varsa yararlanırsın. Yapılması gereken varsa yaparsın. Eli kolu bağlı bir GYK üyesinin düşünceleri işte bunlar. Herhalde hesaba katarsın. Yanlış düşüncelerse düzeltirsin. Artık yoruldu, bu konuyu kesiyorum.

x x x

Tezler meselesine gelince. Adımlar'ın ekini senin mektubunla birlikte alabildim ancak. Niye bana postalanmadı acaba? (Bir aydır TBKP bültenleri de postalanmıyor zaten. Gene defterden silindik herhalde!) O nedenle ancak şöyle bir göz atabildim. Dakat hem mektubundan, hem yöntem konusunda yazmış olduğun bölümden görebildiğim kadarıyla, aslında aynı doğrultuda düşünüyoruz. Yani soruna yaklaşma tarzımız aynı. Bu beni çok sevindirdi. Çünkü sana o üç yazıyı gönderdikten sonra ne düşündüğünü hiç öğrenemedim. Adımlar'da çıkan bir iki yazını da tam anlayamadım ve kaygılanmaya başladım. Hoş, farklı düşünsek ne olur diyeceksin, haklısın ama ben bunu gene de istemiyorum. İstiyorum ki, ufak tefek farklılıklara rağmen gene de hep aynı düşünelim. O bakımdan işte, çok sevindim.

Bir dizi konuda fikrimi soruyorsun ve bazı noktalarda da söylediklerimi açmamı istiyorsun. Seve seve. Zaten senin sorduğun konular üzerinde çalışıyordum, hem de deliler gibi, gece-gündüz. Ama bunu bu mektupla yapamam. En kısa zamanda yazıp gönderirim. Yalnız şunu bil, dışarıyla ilişkiyi sağlayan avukat bağlantısı çok düzensiz. Bir türlü çözülemedi. Adapazarı'nın olanağı yok. Onlar da çok üzülüyorlar ama, çözümü de yok.

Bilim felsefesindeki gelişmeleri dikkatle izlememiz gerekiyor. Sana, eğer zaman bulur da okuyabilirsen, bazı kitaplar önermek istiyorum.

1) Thomas Kuhn, Bilimsel Devrimlerin Yapısı, Alan Yayıncılık. Mutlaka oku.

2) B. Magee, Karl Popper'in Bilim Felsefesi ve Siyaset Kuramı, Remzi Kitabevi. ~~Komüniz~~ Sovyet komünizmine bayağı düşman bir ~~adam~~ filozof. O nedenle eleştirileri biraz fazla öznel, ama mutlaka okunması

Ahmet KARDAM
Tarafindan başlanmıştır
TÜSTAV

gerekir.

3) Max Planck, Modern Doğa Anlayışı ve Kuantum Teorisine Giriş, Alan Yayıncılık. Ama belki bu kitaptan ve diğerlerinden önce Cemal Yıldırım'ın Bilim Tarihi ve Bilim Felsefesi adlı kitapları okunmalı. Max Planck'ı çeviren ve derleyen Yılmaz Öner diye bir Türk filozofu, mala yaşıyor. Çok önemli kitapları var. Bu kitaplarını bulamadım, arattırıyorum. Ama Planck'ın kitabına koyduğu dipnotlar bile olağanüstü düşündürücü ve öğretici. Ben bütün bunları okudukça Gramsci'nin büyüklüğünü hergün yeniden keşfediyorum. Bir fırsatını bulabilsem de Gramsci üzerine bir yazı yazabilsem! Cezaevinde ölüp gitmesi, hem de daha 46 yaşındayken ve yazdıklarının suskunlukla yok edilmesi, ve ancak 1980'lere doğru ne dediğinin anlaşılmasına başlanması!..

Yüzyılın başında Einstein ve Planck, Newton'u aşarlarken marksizm de otomatikman aşılması oluyordu. Şimdi biz bunu ancak keşfederken tam 100 yıl gecikmiş oluyoruz, iyi mi? Ama bütün bunları kendi yorumlarımla birlikte sana yazacağım.

Adımlar'ın ekinde çıkan bu yazılara neden tez dediniz tam anlayamadım. Çünkü bunlar tezden çok, genişli görüşleri, yaklaşımları tartışan makaleler. Okurun bunları kafasında evirip çevirip tezler haline getirmesi gerekmeyecek mi? Bu çok zahmetli bir iş. Tezler, gerekçeleriyle birlikte komisyonun vardığı sonuçları ortaya koymalıydı ki, tartışılabilirdi. Bana böyle çok zor olacak gibi geliyor. Hem sonra, madem yazılanlar komisyonu bile bağlamıyor ve yazılanlara komisyon bile sahip çıkmıyacak, o zaman komisyon kurmak ve tezleri bir komisyon adına yayınlamak niye? Bunu da pek anlayamadım. Karşılıklı tartışmak ise, bu gene yapılandı. Görüşler sahiplerinin imzasıyla yayınlanırdı. Niye imzalarınızı koymuyorsunuz? Hem komisyon üyelerinin isimleri niye açıklanmıyor? Bu iyi değil. Bütün yöneticileri, üyeleri, vb. bilinen yasal bir partinin, imzasız tez yayınlaması iyi bir profil değil. İmzasız her yazı, o yazının saygınlığına, ciddiyetine büyük zarar verir, öyle değil mi? Bir korkunun ürünü olarak yorumlanır.

Beni komisyon üyesi olarak düşünmüş olmana teşekkür ederim. Ama komisyon madem böyle çalışıyor, komisyon üyesi olmanın anlamı ne? Bir sürü iletişim zorluğu, vb. de çabası. Bana GYK üyeliği bile yeterince ağır geliyor, taşımakta zorlanıyorum. Lütfen başka sorumluluk yükleme bana. Ben gürm sorduğum, sormadığım konularda nasıl olsa sana yazarım. Yararlanırsınız. Yayınlanmasını istediğim şeyleri ise ayrıca gönderirim. Onların açık imzama, beni bağlayacak şekilde yayınlanmasını her zaman tercih ederim. O nedenle beni komisyon üyeliğinden bağışlayın.

Bundan önce gönderdiğim notta (senin mektubunu almadan yazmış-

tım, umarım eline geçmiştir) daha önce gönderdiğim yazılardan ilk ikisinin yayınlanmamasını rica etmiştim. Özellikle Marksizm Bilim midir? başlıklı yazı o haliyle hem eksik, hem bazı yönleriyle yanlış. İkinci yazıyla birleştirilmesi ^{bilime} pozitivist bakış açısından kurtarılması ve Laclau ile Mouffe'un savunucusu olmaktan çıkartılması gerekiyor. O notumda belirttiğim gibi, üçüncü yazının yayınlanmasını zaten daha gönderirken rica etmiştim. Üzerinde bir iki değişiklik yaptım. Onlarda gönderdiğim notta vardı. Ama o yazının tezler arasında yayınlanmasını değil de, imzama makale olarak yayınlanmasını isterim, eğer mümkünse. Fakat biraz oyuncaklı bir makale, yani teknik açıdan. Bizimkiler~~de~~ dipnotları falan birbirine karıştırmadan, anlamı berbat edecek tashih hataları yapmadan yayınlatabilecekler mi acaba onu? Yayınlansın istiyorum, ama öte yandan da bu açıdan yüreğim hep pır pır ediyor.

x x x

Sevgili Nabi,

Çok gevezeyim değil mi? Harcayamadığım enerjîm dilime ve kalemime vuruyor. Erdal bana "Felaket Ahmet" adını takmıştı. Kavga etmeden, onu bunu eleştirmeden ve felaket tabloları çizmeden duramıyordum. ^{musum} Bu şansızlığa bak ki, karşıma da yalnızca sen çıkma cesareti gösterebildiğinden, bunların hedefi hep sen oluyorsun! Katlanacaksın artık, çaresiz.

Ben iyiyim. Cihan da öyle. Kendimi iki yıl daha yatmaya hazırladım. Dua edelim de daha fazla yatmayayım. Çünkü daha fazlası demek, sizin de içeri girmeniz demek olur. Elimdeki nasırdan, yani sağ orta parmağımdaki nasırdan (kalem tutmaktan) şikayetçiyim. Yazı yazarken çok zorlanıyorum ve yazmaktan nefret ediyorum. Almanyadan bilgisayarımı getirtmeye çalışıyorum. Ama gümrük falan kolay değil. Buraya sokup sokamayacağımı da bilemiyorum. Çok rahat ederdim ve verimim de artardı. Ayrıca sürekli Filiz'e yük olmak da istemiyorum. Çeviri falan yapıp biraz para kazanabilsem. Ama bunun için de bilgisayara ihtiyacım var. Bakalım nasıl becereceğim.

Hadi artık bitiriyorum. ~~Çiğdem~~ Çiçek'e de selam ve sevgilerimi ilet. Onun da mektubunu bekliyorum. Seninle dedikodu yapılmıyor, onun mektuplarını bekliyorum hep. Seni çok büyük bir özlemle kucaklıyorum. Herkese selamlar.

Sevgiyle...

Ahmet KARDAM
Tarafindan bagışlanmıştır
TÜSTAV